

TRAMWAJ

Nr 86

GRUDZIEŃ 2024

W numerze

- *25 Złot Przodowników Imprez na Orientację PTTK w Pakości*
- *KlnO „ORIENTOP” Wrocław – 50 lat minęło*
- *Tworzymy Razem InO już 10 lat*
- *Szkolenie Przodowników Imprez na Orientację PTTK – Toruń 2024*
- *Honorowi Przodownicy Imprez na Orientację PTTK*

Tramwaj nowe rozdanie?

Nowa Komisja InO ZG PTTK, to również nowy redaktor naczelny(a). Przed wami nowy numer, to już 86 Tramwaj. W najbliższej kadencji pismo będzie wydawane co roku i dostępne podczas grudniowego Zlotu Przodowników Imprez na Orientację. Jeżeli ktoś z was ma nutkę dziennikarską lub miałby ochotę napisać kilka słów do Tramwaju, zapraszam do kontaktu ze mną lub dowolnym członkiem komisji.

Redaktor naczelny
Zuzanna Malanowska

Pismo uczestników i sympatyków Imprez na Orientację

Wydawca: Komisja InO ZG PTTK

Redakcja i przygotowanie druku: Zuzanna Malanowska

Teksty niesygnowane pochodzą od redakcji.

Adres do korespondencji: ino@pttk.pl lub
malanowska@tlen.pl

Autorzy tekstów: Zbigniew Tarnowski, Dariusz
Walczyna, Jacek Gdula, Waldemar Fijor, Zuzanna
Malanowska

Zdjęcia: Zbigniew Tarnowski, Małgorzata Grudzińska,
uczestnicy szkolenia w Toruniu.

Przygotowanie okładki: Zuzanna Malanowska

Data wydania: grudzień 2024 r.

Dofinansowano z budżetu Zarządu Głównego PTTK

Wersja elektroniczna numeru i numery archiwalne: <http://ino.pttk.pl/tramwaj>

---

25 Zlot Przodowników Imprez na Orientację PTTK w Pakości

Krajowa Konferencja Imprez na Orientację 15 – 17 grudnia 2023 r.

W cieniu odejścia Andrzeja Krochmala odbył się Jubileuszowy Zlot Przodowników InO. Impreza została zorganizowana przez Oddział PTTK w Inowrocławiu i Komisję Imprez na Orientację Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego w Warszawie.

Uczestnicy zjeżdżali się w piątek. Powitań nie było końca gdyż wielu przodowników nie widziało się w dłuższym okresie. Chętni mogli jeszcze wieczorem zwiedzić Pakość, gdyż następny dzień miał być bardzo intensywny. Rano pojechaliśmy na wycieczkę krajoznawczą w okolice Pakości zwiedzając zabytkowy drewniany kościół i ciekawe wyrobisko kamieniołomu (fot).

Fot. Zbigniew Tarnowski

Z wycieczki wróciliśmy pieszo gdyż organizator przygotował trasę ino po Kalwarii Pakoskiej (zdjęcie powyżej). Dariusz Mazurek był autorem trasy turystycznej po Pakości. Główne emocje, w tym wyborcze, czekały nas po obiedzie. Krajowa Konferencja Imprez na Orientację PTTK odbyła się w Punkcie Informacji Turystycznej "Folwark".

Wacław Czerkawski (Katowice) – nasz nadworny archiwista, przygotował wystawy okolicznościowe: pierwszą z okazji 25 Złotu Przodowników InO i drugą poświęconą zmarłemu niedawno Andrzejowi Krochmalowi. Wspominaliśmy Naszego zmarłego Kolegę, wspólne starty, kontakty i pracę z Nim.

Na początku części oficjalnej wręczono pamiątkowe plakietki osobom, które były na wszystkich dwudziestu pięciu złotych. Otrzymali je Jakub Kaczyński (Gdańsk), Dariusz Zając (Radom), Zbigniew Tarnowski (Częstochowa) i Andrzej Krochmal (Warszawa). Plakietkę dla Andrzeja przekazano rodzinie. Odznaki wyższych stopni OInO otrzymały osoby, które zdobyły odpowiednią ilość punktów w ostatnim okresie.

Fot. Zdjęcie z FB Komisji Imprez na Orientację

Podczas konferencji poruszono wiele tematów interesujących naszą kadrę (regulaminy, organizacja imprez, sponsoring, rozwój InO wśród młodzieży, szkolenia kadry inowskiej, zachęcanie nauczycieli do uczestnictwa w InO i wiele innych). Najważniejszą częścią Konferencji był wybór nowej Komisji InO PTTK. Zdecydowano, iż komisja będzie liczyła 7 osób. Zgłoszono dziewięcioro kandydatów, a po głosowaniu i dogrywce przedstawiono nowy skład KInO ZG PTTK. Przewodniczącą została Agnieszka Ćmiel – Gruca (Gliwice), zastępcą Dariusz Walczyna (Warszawa), a sekretarzem Zuzanna Malanowska (Warszawa). Jest to totalne odmłodzenie Komisji !

Teraz kilka zdań osobistych. W 1989 roku na imprezie na orientację w Otwocku wybrano nowy skład KInO po "przejściu" jej od wojska. Andrzej Krochmal jako nowy przewodniczący wyznaczał (!) potencjalnych członków nowej komisji. Wskazał również na mnie. Jakimi kryteriami się kierował nie wiem. I tak trwałem w komisji do grudnia 2023 roku zajmując się sprawami

---

przodownikimi. Co cztery lata podlegałem weryfikacji wyborczej. Bywało, że te wybory wygrywałem. Po jednych z wyborów Waldek Fijor (Toruń) zaproponował, ku mojemu wielkiemu zdziwieniu, objęcie funkcji wiceprzewodniczącego komisji. Przez 12 lat pełniłem tę funkcję będąc zastępcą Waldka. Byłem zatem członkiem Komisji 34 lata. Udało nam się sporo spraw załatwić, uporządkować czy uregulować.

Pogratulowałem członkom nowej komisji życząc owocnej pracy i ... robiąc Im pamiątkowe zdjęcie. Wystąpiłem z mową pożegnalną jako były już członek komisji, za co uczestnicy konferencji nagrodzili mnie brawami. Byłem tym gestem wzruszony. Praca w Komisji była dla mnie zaszczytem.

Po kolacji trwały jeszcze nieoficjalne dyskusje, a wprowadzany "boski pierwiastek" te dyskusje pogłębiał. Na szczęście kilkoro uczestników, wśród nich nowa szefowa, grają na gitarze, co urozmaiciło ostatni wieczór.

Fot. Zbigniew Tarnowski

Wszyscy uczestnicy Konferencji i Zlotu otrzymali świadczenia: noclegi, całkowite wyżywienie, pamiątkowy znaczek, odcisk pieczęci i wiele innych. Ponieważ nocowałem w bazie już w czwartek odwiedziłem w Urzędzie Miasta burmistrza w gabinecie z witrażami i otrzymałem kilka ciekawych pamiątek.

Był to dobrze zorganizowany zlot i sprawnie przeprowadzona konferencja.

Zbigniew Tarnowski

Nowa Komisja w kilku słowach

Agnieszka Ćmiel - Gruca – przewodnicząca

W weekendy turystą, w tygodniu mechanikiem. W komisji stara się nie działać krzykiem. Wszędzie jej pełno, przeżycia wciąż nowe, jeśli masz pytanie - na pewno odpowie.

Dariusz Walczyna – wice przewodniczący

Aktywista turystyczny, zapalony InOwiec i TRInOwiec. Kreator wielu pomysłów (zrealizowanych, jak i jeszcze zbyt fantastycznych lub czasowo zgrillowanych), animator działań lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich. Pasjonat różnych pasji, działań i aktywności oraz wolontariusz z natury i z zamiłowania. Zasoby energii czerpie z zielonego procesu zdobywania wiedzy i doskonalenia oraz odkrywania unikalności każdego z osobna we wspólnym efektywnym działaniu.

Zuzanna Malanowska – sekretarz – członek komisji

Aktywistka, chętna do działania, nowy redaktor naczelny. Reprezentuje Klub InO Stowarzysze przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie. Przewodnik InO, PTKol, PTG, PTP.

Dobromir Kabuła – członek komisji

Mam 33 lata, pochodzę z Gdańska i reprezentuję mini-Klub Rodzinny Turystyki Wszelkiej "Rzuuff" (Oddział im. dr. Jerzego Szukalskiego w Gdańsku), a na co dzień zajmuję się kodowaniem aplikacji webowych. Moje pierwsze spotkanie z InO miało miejsce jeszcze za czasów niemowlęcych, natomiast w pełni świadome i samodzielne starty zaczęły się pod koniec lat dziewięćdziesiątych, a od niespełna 20 lat również samemu buduję etapy. Mam nadzieję, że podczas pracy w Komisji uda mi się wykorzystać

---

doświadczenie zawodowe do wzbogacenia naszych systemów cyfrowych i dostosowanie ich do aktualnych wymagań odbiorców treści elektronicznych oraz że znajdę nowe drogi promocji tej formy turystyki i ułatwię nam życie poprzez automatyzację pracy.

Justyna Kuźba – członek komisji

W PTTK od 2011, należę do PTTK Oddziału Regionalnego w Gdańsku im. dr. Mariana Czyżewskiego. Organizator Turystyki PTTK, Przewodnik Turystyki Pieszej stopień 2, Przewodnik Imprez na Orientację. Zasłużona w pracy PTTK wśród młodzieży w stopniu srebrnym. W Komisji zajmuję się wszelkimi sprawami Kadry, prowadzeniem wykazu PInO, regulacją ochrony informacji niejawnych. Moja pierwsza styczność z MnO to czasy szkoły podstawowej. Od 2010 działam turystycznie, m.in. organizując rajdy fabularyzowane i przygodowe oraz etapy rejonowe OMTTK. W 2013 rozpoczęliśmy wspólnie z rumską ekipą trwający nadal cykl Imprez na Orientację WŁÓCZYKI, które były już imprezą ogólnopolską oraz jedną z rund Pucharu Polski. Podczas kilkunastu ostatnich edycji OMTTK odpowiadałam za konkurencję MnO na etapach od miejskich po ogólnopolski finał.

Jacek Wieszaczewski – członek komisji

Mam 39 lat, w InO startuję od 2001, organizuję od 2003, mieszkam we Wrocławiu. W Komisji zajmuję się przede wszystkim przepisami, które po latach wymagają przeglądu i porządków, więc jeśli też coś Ci się w nich nie podoba, chętnie porozmawiam o pomysłach na zmiany.

Bartłomiej Mazan – członek komisji

Lat 32, jestem żołnierzem zawodowym w 14 Zachodniopomorskiej Brygadzie Obrony Terytorialnej, a także trenerem w KOS BnO Szczecin. W PTTK od 2003 roku, początkowo w ROS PTTK w Szczecinie, a następnie w Oddziale Zachodniopomorskim PTTK. Od 2015 roku Prezes Klubu Orientacji Sportowej

---

BnO Szczecin. W Komisji odpowiedzialny za tworzenie kalendarza imprez ogólnopolskich. W swoim szczecińskim środowisku wypromowałem markę Pucharu Starego Remola w MnO, kilka rund odbyło się w ramach Pucharu Polski oraz wieczorny cykl biegów na orientację „Szczecińska Dobranocka”- inauguracja tej imprezy miała miejsce w 2013 roku.

Fot. Nowa komisja (fot. Zbigniew Tarnowski)

KłInO "ORIENTOP" Wrocław - 50 lat minęło

Co nieco historii:

Klub Imprez na Orientację "ORIENTOP" powstał w 1974 roku. Początkowo klub działał przy Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Inżynieryjnych we Wrocławiu, a od roku 1977 przy Oddziale Wojskowym PTTK przy Klubie Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu. Klub przez wiele lat działalności zorganizował bardzo wiele imprez turystycznych, głównie InO. W szczytowym okresie działalności w latach 80-tych organizowano kilkanaście imprez rocznie. Najbardziej znanym cyklem imprez na orientację jest Ogólnopolski Górski Maraton na Orientację "ORIENTOP". Pierwszy OGMnO "Orientop" odbył się w dniach 21-23.10.1983 roku w Jeleniej Górze. X Jubileuszowy OGMnO „Orientop” odbył się w dniach 19-21.11.1993 w

---

Przesiece k/Jeleniej Góry (w roku 1988 nie odbył się). Pierwsze 10 Maratonów odbywało się późną jesienią lub zimą i wszystkie miały 5 etapów. Były to często bardzo trudne i wyczerpujące imprezy głównie ze względu na warunki klimatyczne i ilość etapów. Następnie w organizacji Maratonu nastąpiła 10 letnia przerwa. W związku z ustaniem działalności Klubu w roku 1996 decyzją Zarządu OW PTTK przy Klubie SOW klub został rozwiązany. Mimo tego wielu byłych członków oraz sympatyków Klubu brało udział w różnych Imprezach na Orientację pod szyldem "Orientop".

Reaktywacja działalności Klubu nastąpiła w styczniu 2003 roku. Przez kolejnych kilka lat do roku 2019 prowadzimy działalność w ramach Oddziału Wojskowego PTTK. W tymże 2003 roku zorganizowaliśmy XI OGMnO „Orientop”. Od tego czasu Maraton odbywa się średnio co 2 lata. Oprócz Maratonu "Orientop" zorganizowaliśmy wiele lokalnych i Ogólnopolskich InO takich jak "Matnia", Mistrzostwa Polski w Nocnych MnO, Mistrzostwa Polski w Orientacji Precyzyjnej i inne. Ostatnią Imprezą na Orientację zorganizowaną w ramach Oddziału Wojskowego PTTK był XVII OGMnO "Orientop" w Górach Sowich. Było to jednocześnie podsumowanie 50-lecia działalności w InO Jacka Gduli oraz 40-lecia działalności Maćka Zachary i Romka Trochy.

W roku 2019 powołano Klub "Orientop" jako stowarzyszenie i zarejestrowane w Urzędzie Miasta Wrocławia. Klub aktywnie działa nadal i organizuje wiele imprez na Orientację. Członkowie Klubu należą do czołówki zawodników w turystycznej orientacji.

Parę ciekawostek z działalności Klubu:

Pod koniec lat siedemdziesiątych (1979-1983) Oddział Uczelniany PTTK przy Politechnice Śląskiej w Gliwicach zorganizował cykl InO pod nazwą "RYZBAN". Organizatorami byli **R**yszard Gruca, **Z**bigniew Socha i **A**ntoni Parecki. Imprezy

.....

pod względem sposobu budowy tras były bardzo innowacyjne. Dziś "kombinowane" mapy to standard, wtedy to była nowość. Mnie i moim kolegom z klubu ten sposób budowy tras bardzo się spodobał. W 1984 roku postanowiliśmy na wzór Ryzbanów zorganizować Maraton na Orientację i nazwaliśmy go tak jak nazwa klubu czyli "Orientop". Potem w latach następnych do 1993 roku kontynuowaliśmy jego organizację. OGMnO "Orientop" powstał więc z inspiracji kolegów z Gliwic i w pewnym sensie był jakby kontynuacją Ryzbanów.

Jest rok 1985. KInO "Orientop" podejmuje się organizacji VI Akademickich MnO "MATNIA". Na naszej Matni postanowiono zmodyfikować zasady punktacji InO. Wprowadzono i zdefiniowano pojęcie Punktu Stowarzyszonego PS oraz sposób jego oceny do zasad punktacji InO.

Kolejne wydarzenie mające znaczenie dla rozwoju tym razem orientacji sportowej miało miejsce w roku 1987. Na początku lat 80-tych przy Klubie powstała sekcja Biegu na Orientację, która odnosiła sporo sukcesów w tej odmianie InO. Był to czas dużego rozwoju orientacji sportowej. Działalność sekcji BnO przy Klubie przekraczała możliwości przede wszystkim finansowych, społecznie działającego klubu. Zwróciliśmy się więc do Wojskowego Klubu Sportowego z prośbą o utworzenie przy klubie sekcji BnO na bazie zawodników KInO "Orientop". Sekcja powstała w 1987 roku i działa do dziś i należy do najlepszych sekcji BnO w Polsce.

W dniach 3-5.10.2008 Klub "Orientop" Organizował Mistrzostwa Polski w Nocnych Marszach na Orientację w Międzygórzu. Korzystając z okazji, że niedaleko znajduje się Twierdza Kłodzka jeden z etapów nocnych odbył się w dzień w podziemiach Twierdzy Kłodzkiej.

Warto też wspomnieć o XIV OGMnO "Orientop - Babino", które odbyły się w dniach 24-26.04.2009 w Wilkanowie. Co wyróżniło te marsze? Otóż była to

.....

chyba jedyna impreza gdzie zespół organizatorów składał się wyłącznie z dziewczyn z całej Polski. Od Gdańska po Górny Śląsk. Ponadto uczestnicy oceniani byli za strój podczas pokonywania tras, który miał nawiązywać do nazwy imprezy "BabInO".

Co to był SMOG. Jesienią 1991 roku grupa działaczy z regionu pód.- zach. Polski utworzyła przy Oddziale Wojskowym PTTK Syndykat Miłośników Orientacji Gremialnej. Byli to: Jan Zasępa z Bystrzycy Kłodzkiej, Jacek Gdula i Daniel Kotschy z Wrocławia, Marek Wrocławski z Kalisza oraz Roman Trocha i Krzysztof Ligienza z Dzierżoniowa. Plany organizacji InO były bardzo bogate. Niestety skończyło się na jednej imprezie XIII Ogólnopolskich MnO "Wiosna 92". Marsze były bardzo udane i zaliczane były do klasyfikacji Pucharu Polski w MnO. Szkoda tylko, że działalność SMOG-u na tym się skończyła. Informacja o powstaniu SMOG-u ukazała się w 3 numerze Tramwaju listopad 1991.

Posumowanie:

Klubowi Imprez na Orientację "Orientop" minęło 50 lat działalności. Były lata bardzo dobre, dobre i słabe i też takie w których działalność praktycznie ustała. Ale zawsze istniała grupa entuzjastów i miłośników InO, która startowała pod szyldem "Orientop-u".

Podsumowaniem 50-lecia działalności Klubu była organizacja w dniach 29 maja do 2 czerwca 2024 roku w Janowicach Wielkich XXX Mistrzostw Polski w Indywidualnym Marszu Na Orientację "MATNIA" oraz XX OGMnO "ORIENTOP", który tym razem miał charakter wybitnie rekreacyjny.

Chciałbym w tym miejscu podziękować wszystkim uczestnikom naszych InO za liczne dowody sympatii oraz wspieranie nas w naszej działalności. Ogromne podziękowania członkom i sympatykom Klubu za duży wkład pracy w naszą działalność i godne reprezentowanie Klubu na imprezach innych organizatorów.

Jacek Gdula

Tworzymy Razem InO już 10 lat

Czy kiedykolwiek idąc ulicą, drogą, albo przez wieś, jak pewien Grześ, zastanawiałeś się, co mijasz po drodze i czy coś nie umyka Twojej uwadze?

W pośpiechu, skupieniu, a coraz częściej ze wzrokiem wbitym w źródła błękitnej poświaty i w nausznikach elektronicznych nie mamy czasu, aby przyjrzeć się elementom okolicy, w której się znajdujemy. A przecież wokół nas kryją się fascynujące miejsca związane z historią, zabytkami, naturą, kulturą i sztuką. I właśnie dlatego dla Ciebie powstały i rozwijają się Turystyczno-Rekreacyjne Imprezy na Orientację (TRInO).

Projekt TRInO, czyli **Turystyki Rozwijającej Inteligencję na Orientację**, został uruchomiony w 2013 roku po zgłoszeniu przez niżej podpisanego do programu Lider Animator, wybranego jako jeden z 20 laureatów w skali kraju. Celem projektu według pierwotnych założeń jest aktywizacja do poznawania nowych miejscowości, popularyzacja imprez na orientację jako formy krajoznawstwa i rekreacji oraz promowanie aspektów przyrodniczych, krajoznawczych i kulturowych Polski.

W ciągu 10 lat istnienia projektu powstało prawie 1000 tras TRInO, zlokalizowanych w całej Polsce oraz za granicami. Trasy te są dostępne w różnych poziomach trudności, od łatwych, przeznaczonych dla rodzin z dziećmi, po nieco bardziej wymagające (terenowo, jak trasy Korony Gór Polski, czy polecane jako rowerowe), przeznaczone dla bardziej wytrwałych.

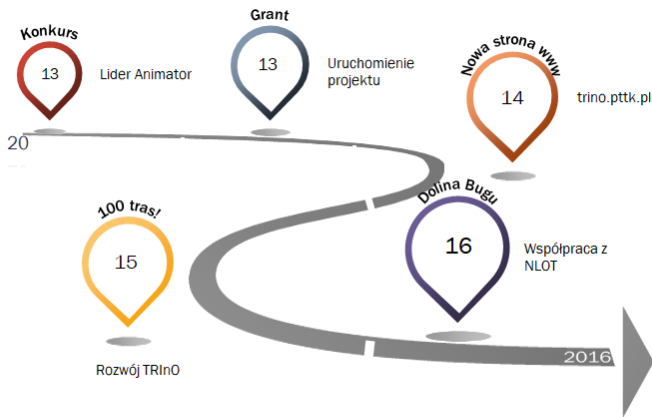
Krótkie kalendarium TRInO.

Rok 2013. Konkurs Lider Animator – opracowanie i zgłoszenie pomysłu tras turystyczno-rekreacyjnych i uruchomienie projektu TRInO. Projekt znalazł się w pierwszej dziesiątce Laureatów i otrzymał dofinansowanie, z którego powstała strona www, matryce i pierwsze odznaki oraz zakupione zostały mapy kilku miast na Mazowszu.

Pierwsze trasy w ramach projektu powstają na Mazowszu (Sulejówek – udostępniona podczas Przejścia Smoka) i w Warszawie (Wola wielokulturowa – dostępna była m.in. na KKAInO/Złot w grudniu 2013 r.). Liczba tras adoptowanych do 2013 r.: 34

RYS. 1. IKONOGRAFIA URUCHOMIENIA TRInO

Rok 2014. Powstają kolejne trasy TRInO (również specjalnie przy okazji rajdów lub zlotów np. Siedlce). Następuje rewitalizacja i adaptacja tras krajoznawczych (szczególnie autorstwa Andrzeja Krochmala na Podkurkach) do projektu. Powstało kilkadziesiąt nowych tras i rok później ich liczba przekroczyła 100. Przy budowie nowych tras i weryfikacji zgłoszeń współpracują: Ania Natusiewicz, Barbara Szymt, Zuzia Malanowska i Paweł Rozwadowski oraz bardzo aktywnie zgłaszały nowe trasy Sławomir Otap, który wyjątkowo zaangażował się w ich tworzenie. Powstają również odznaki TRInO.

Rok 2016. Uruchomienie i rozwój projektu tras Doliny Bugu we współpracy z Nadbużańską Lokalną Organizacją Turystyczną pod przewodnictwem Jarosława Głowackiego. Rekord nowych tras: 177, przede wszystkim na Mazowszu. Pierwsze trasy TRInO w językach obcych w ramach Świątowych Dni Młodzieży. Do współpracy włączył się Darek Mazurek, w tym również opracowaniem materiałów dla uczestników i budowniczych.

TAB. 1. AKTYWNI BUDOWNICZOWIE TRAS 2013-2023

Budowniczy	Liczba tras
Sławomir Otap	179
Barbara Szmyt	155
Dariusz Walczyna	134
Dariusz Mazurek	101
Roman Trocha	58
Wojciech Drozda	49
Andrzej Krochmal	34
Paweł Rozwadowski	29
Anna Malanowska	22
Małgorzata Grudzińska	19
Jan Zasępa	16
Joanna Lewandowska	16
Joanna Puternicka	13
Joanna Kuźba	12
Agnieszka Jaroszyńska	12
Tadeusz Otap	12

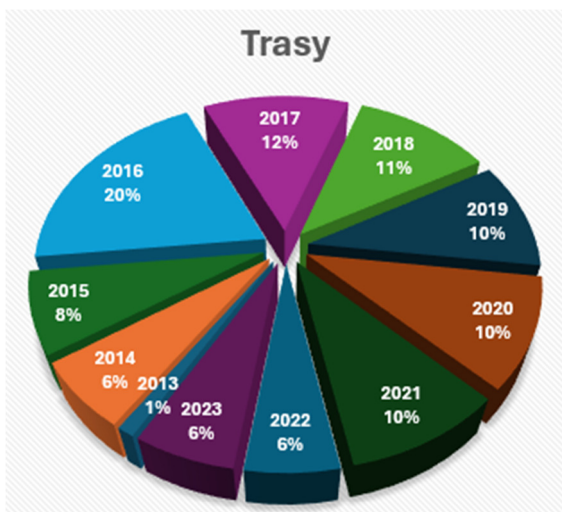
Najwięcej tras (łącznie ponad 300) znajduje się w województwie mazowieckim, w tym w Warszawie, gdzie trasy TRInO są dostępne w wielu dzielnicach.

Za granicami Polski funkcjonuje 65 tras, w tym najdalsza na wyspie Sal w archipelagu Wysp Zielonego Przylądka (odnotowano pierwsze przejście). Powstają również trasy okazjonalne i specjalne (8) oraz w językach obcych (przetłumaczone: 8).

Wydzielone trasy tematyczne: Dolina Bugu (48), rowerowe (23) i Korona Gór Polski (12).

TAB. 2. LICZBA TRAS TRInO W LATACH 2013-2023

Rok	Liczba tras
2013	9
2014	55
2015	67
2016	174
2017	107
2018	100
2019	90
2020	91
2021	83
2022	48
2023	52
Suma:	876

W dziesiątym roku funkcjonowania TRInO (2023 r.) na trasach TRInO wystartowało ponad 7600 uczestników.

.....

TAB. 3. LICZBA UCZESTNIKÓW DZIESIĘCIOLECIA TRINO

Rok	Uczestnicy
2013	209
2014	710
2015	1668
2016	3996
2017	4569
2018	5576
2019	6297
2020	6417
2021	6788
2022	8703
2023	7637
Suma:	52570

Lata 20-te XXI wieku to już tytaniczna praca Pawła Rozwadowskiego nad stroną trino.pttk.pl: dopracowanie formularzy, wyodrębnienie tras Korony Gór Polski oraz rowerowych i interaktywność obsługi wprowadzania coraz liczniejszych zgłoszeń przez formularz i zdobywców odznak. To też umożliwiła pozyskanie statystyk (tak jak do tego artykułu).

Niezwykła aktywność w popularyzacji i prezentacji przebycia tras i uczestników na portalu FB: [FB]/**tkrino** to dzieło Małgorzaty Grudzińskiej, która zachęca do przesyłania i publikacji relacji z TRInO-wych wojaży,

oczywiście najlepiej bez zbytniego ukazywania (istotnych) szczegółów 😊

W kolejne dziesięciolecie TRInO wkracza z prawie 1000 tras i ponad 58 000 uczestników (przejęć).

TAB. 4. NAJAKTYWNIESI W 10 LAT TRINO (BUDOWA+PRZEJŚCIE; UDZIAŁ I LICZBA ODZNAK TRINO)

Uczestnik	Total	Udział	Odznaki	Uczestnik	Total	Udział	Odznaki
Piotr Michałowski	796	794	9	Mariusz Góraj	411	411	2
Agnieszka Michałowska	795	793	9	Wojciech Drozda	401	352	6
Jarosław Głowacki	779	770	9	Andrzej Kowalski	391	390	6
Adam Krochmal	621	620		Andrzej Krochmal	377	343	
Robert Chruślak	591	591	8	Jerzy Łukaszewicz	364	364	4
Barbara Szymt	573	418	9	Paweł Rozwadowski	357	328	6
Małgorzata Grudzińska	558	539	8	Dariusz Walczyna	322	188	6
Joanna Puternicka	546	533	7	Anna Gołaszewska	315	305	6
Maria Głowacka	531	526	7	Przemysław Witczak	308	308	2
Krzysztof Ligienza	478	478	5	Aleksander Szczygiełski	301	301	6
Dariusz Mazurek	456	355	7	Zuzanna Małanowska	298	288	6
Sławomir Otap	454	275	8	Jan Zasępa	298	282	
Jacek Wieszaczewski	453	444		Marek Pospieszala	295	295	6
Jacek Głowacki	448	445	6	Anna Nizioł	295	295	6
Anna Górecka	420	420	7	Jan Nizioł	295	295	6
Andrzej Mikołajczyk	420	420	7	Alicja Pospieszala	292	282	7

Perspektywy rozwoju TRInO: szkolenia, badanie możliwości budowy i publikacji tras online na OSM, osiągnięcie 1000 tras; wybicie „wytrwałych” odznak; rozwój bazy danych z dostępem użytkowników, a także aplikacja mobilna.

W przyszłości projekt TRInO planuje rozszerzyć swoją ofertę o nowe trasy w każdym powiecie („Co powiecie na trasę w powiecie?”) oraz gminy („Gmino, czy masz już trasę TRInO?”), a także kolejne trasy międzynarodowe. Ponadto nadal aktywnie chcemy współpracować z innymi organizacjami i instytucjami, które zajmują się popularyzacją turystyki na orientację i chcą w ten sposób promować swoje miejscowości i ciekawe miejsca. Istotnym elementem funkcjonowania jest weryfikacja tras, nad czym staramy się nieustannie pracować (a to hobby właśnie).

Dziękuję niezwykle serdecznie wszystkim zaangażowanym w rozwój TRInO (i za niezwykłą cierpliwość do niżej podpisanego). Bez Waszej współpracy (pracy) nie byłoby możliwe to, co osiągnęliśmy.

Dariusz Walczyna

Szkolenie Przodowników Imprez na Orientację PTTK – Toruń 2024

Tegoroczne szkolenie, które odbyło się w Toruniu 23 listopada, zakładało możliwość uczestnictwa, oprócz kandydatów na PInO i MPInO (co jest oczywiste), także tych Przodowników, którzy już posiadają uprawnienia, ale chcą odświeżyć swoje umiejętności i być na bieżąco z aktualnymi przepisami. Formuła szkolenia dopuszczała w tym roku, także te osoby, które nie występują o uprawnienia, ale bardzo chciały uczestniczyć w szkoleniu (i uzasadniły w zgłoszeniu taką potrzebę), bo brakuje im umiejętności w projektowaniu tras i wykorzystaniu oprogramowania do przygotowania map.

Uczestnicy mogli przyjechać już w piątek, aby skorzystać z przygotowanej dla nich Trasy Krajoznawczej InO „Toruń 1233-2023” i poznać trochę jego historię przechodząc poprzez 21 punktów kontrolnych. Na zajęcia w Międzynarodowym Centrum Spotkań Młodzieży, dotarło w sobotę 21 uczestników : ze Świdnicy (2), Warszawy (3), Osia (4), Gdańska (1), Jaworzna (1), Ławy (3), Wrocławia (1), Chełmna (1), Świdwina (1), Włoszanowa (1) i z Torunia (3) – reprezentujących 7 województw.

Uwzględniając dodatkowe 4 osoby stanowiące kadrę tegorocznego szkolenia: Justyna Kuźba (Regulaminy) , Iwona Kurto (Przygotowanie i Realizacja InO), Przemysław Taflński (Open Orienteering Mapper + Sędziowanie) oraz Waldemar Fijor (Budowa Tras) - sala wypełniona była do ostatniego miejsca 😊.

Jaki był przedział wiekowy kandydatów na przodowników? W wieku do 25 lat - 5 osób, w przedziale 26 – 50 były 4 takie osoby oraz 4 osoby powyżej 50 lat.

W tym roku bardzo znaczący udział w szkoleniu miały zajęcia z Open Orienteering Mappera, za pomocą którego przygotowano tegoroczną mapę kursową. Uczestnicy mogli przy tym korzystać z udostępnionego Internetu, niezbędnego do pobierania potrzebnych plików oraz podkładów mapowych .

Fot. Szkolenie z Open Orienteering Mapper

Tradycji stało się również zadość kiedy to jeszcze przed obiadem uczestnicy postawili w terenie swoje punkty kontrolne, a po obiedzie wyruszyli na Trasę Ogólnopolskiego Szkolenia PInO, na której (oprócz zasadniczej części na pełnej mapie) nie zabrakło również kilku kółek. Zajęcia dla wszystkich uczestników trwały do 20:00. Do serii testów i egzaminu końcowego

---

przystąpiło 13 osób, z których uprawnienia bezpośrednio na szkoleniu otrzymali:

Agata Hruszowiec ze Świdnicy PInO nr leg. 772

Daniel Nazaruk z Gdańska PInO nr leg. 773

Marek Koba z Jaworzna nr leg. 774

Andrzej Hruszowiec ze Świdnicy nr leg. 775

Fot. Nowi Przodownicy Imprez na Orientację

Pozostali uczestnicy egzaminu po spełnieniu brakujących im wymagań formalnych (stopień odznaki, staż w PTTK albo organizacja imprez i w tym przygotowanie map) z pewnością w niedługim czasie zasilą szeregi naszej kadry. Obiecujące zwłaszcza są nowe środowiska w Osiu (kujawsko-pomorskie) oraz w Iławie (warmińsko-mazurskie), gdzie będzie możliwość utworzenia nowych referatów weryfikacyjnych Odznaki InO.

Warto wspomnieć o jeszcze jednej bardzo ważnej kwestii (wynikającej ze wstępnej ankiety rozpoczynającej szkolenie) otóż na 21 uczestniczących w szkoleniu osób aż 15 dowiedziało się o szkoleniu od konkretnej osoby działającej w ich środowisku, a tylko 6 dowiedziało się o szkoleniu z informacji na FB albo ze strony Komisji.

Waldemar Fijor

Działalność komisji w pierwszym roku od wyborów

W 2023 roku w Pakości, podczas Krajowej Konferencji odbyły się wybory nowej komisji. Z sali dobiegały głosy by odmłodzić skład i to udało się osiągnąć. Młoda stażem i wiekiem komisja pręźnie ruszyła do działania. Ponieważ członkowie komisji reprezentują różne środowiska (Wrocław, Szczecin, Gdańsk, Warszawa, Gliwice) podstawowym sposobem prowadzenia zebrań komisji są spotkania online na platformie Discord (każdy może dołączyć i posłuchać, po uprzednim otrzymaniu zaproszenia). Pierwsze zebranie nowej komisji odbyło się już 27.12.2023, ustalono formy i częstotliwość spotkań, każdy przedstawił zakres działań, którym będzie chciał się zajmować w komisji. Do momentu zlotu 6-8.12.2024, komisja spotkała się 30 razy. Utworzono zespoły do różnych działań, angażując również osoby spoza komisji.

Tradycyjnie podczas pierwszej rundy Pucharu Polski br. zostały wręczone nagrody i wyróżnienia za rok 2023. W tym roku odbyło się to podczas zawodów XIX InO Włóczykij WIOSNA 2024 w Rumii w dniach 5-7.04.2024.

W roku 2024 przeprowadzono Ogólnopolski Tydzień Turystycznych Imprez na Orientację (OTTInO), Puchar Polski oraz Puchar Polski Młodzieży. Przed nami ostatnia runda - w dniach 14-15.12.2024 odbędą się Harce Prezesa.

Pierwszy rok kadencji upłynął bardzo szybko, wykonano sporo prac, także związanych z nowymi wytycznymi z Zarządu Głównego PTTK, m.in. Dotyczących RODO, regulaminu Komisji czy Standarów Opieki Małoletnich w PTTK. Dużo czasu podczas zebrań komisji poświęcono nowemu regulaminowi Odznaki InO. Ważne sprawy i aktualności na bieżąco pojawiają się na stronie Komisji <https://ino.pttk.pl/> oraz na profilu FB <https://www.facebook.com/komisja.ino>. Dzięki tytanicznej pracy Tomasza Gronaua udało się również przygotować specjalne wydanie pisma Tramwaj nr 85 poświęconego w całości Andrzejowi Krochmalowi. Wszystkie numery są w wersji elektronicznej i znajdują się na stronie komisji <https://ino.pttk.pl/tramwaj/>.

Komisja zachęca do współpracy, jeżeli masz pomysł, pytania, sugestie, zapraszamy do kontaktu.

Zuzanna Malanowska

Honorowi Przodownicy Imprez na Orientację PTTK

Radosław Balmowski HPIInO 77

Prezes oddziału PTTK Inowrocław. Główny organizator Inowrocławskich Marszy i Biegów na Orientację. Corocznie w jego imprezach bierze udział ok. 500 osób. Odznaczony odznaką "Zasłużony w pracy PTTK wśród Młodzieży" w stopniu złotym oraz Honorową Odznaką PTTK w stopniu srebrnym.

Adam Skoczyński HPIInO 78

Członek klubu „ PLESSINO” przy oddziale PTTK Ziemi Pszczyńskiej. Wieloletni organizator imprez na orientację rangi Mistrzostw Polski, Pucharu Polski oraz Pucharu Śląska. Trzykrotnie nagrodzony tytułem „Najlepszy Klub InO”. W czasie 42 letniej działalności wychowawca wielu przodowników InO. Odznaczony Dyplomem ZG PTT, Śląską Honorową Odznaką PTTK.

Tomasz Hajdas HPIInO 79

Wiceprezes klubu InO SKARMAT Toruń. Rozpoczął organizację InO w roku 2003. Jego autorskim projektem jest impreza pn. Maszerujemy i Biegamy Razem, która każdorazowo gromadzi kilkuset uczestników. Jest aktywnym członkiem klubu SKARMAT, wielokrotnym budowniczym tras, sędzią głównym lub kierownikiem imprez m.in. Festyn InO, Mistrzostwa Torunia w MnO czy też Nocne MnO. Odznaczony Srebrną Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, Srebrną Honorową Odznaką PTTK.

Iwona Kurto HPIInO 80

Związana z Klubem InO SKARMAT Toruń. Iwona zaczęła organizowanie turystycznych InO w roku 2001. Wielokrotnie uczestniczyła w organizacji InO jako kierownik, budowniczy tras i sędzia główny cyklicznych imprez na orientację: Mistrzostwa Torunia, Kopernikańskie MnO, Nocne Marsze na Orientację, Puchar Pomorza SKARMAT, DInO SKARMAT, Wiosna w Górnicy oraz imprez ogólnopolskich organizowanych przez Klub Ino SKARMAT, w tym w randze Mistrzostw Polski i Pucharu Polski. Obecnie przewodnicząca Referatu Weryfikacyjnego. Odznaczona Dyplomem ZG za zasługi, Brązową Honorową Odznaką PTTK.

Mirosław Mazur HPInO 81

Wiceprzewodniczący Oddziału PTTK w Kozienicach oraz Przewodniczący Oddziałowej Komisji Imprez na Orientację. Był organizatorem i współorganizatorem imprez ogólnopolskich i regionalnych, w tym imprez Pucharu Polski w latach 1996, 1997, 2001, 2002. W roku 1998 był współorganizatorem Nocnych Mistrzostw Polski, które odbyły się w Kozienicach. Jako opiekun SKKT koncentruje się głównie na szkoleniu młodzieży. Organizuje etapy szkoleniowe, marsze w ramach eliminacji powiatowych OMTTK. W 2023 r. wznowił działalność referatu weryfikacyjnego InO przy Oddziałowej Komisji Marszów na Orientację. Od 2020 r. realizuje projekt „InO na szlaku”, w ramach którego tworzy mapy TRInO w okolicznych miejscowościach oraz trasy rowerowe i biegnące wzdłuż szlaków pieszych

Wojciech Ziółkowski HPInO 82

Wiceprezes Oddziału PTTK Mazowsze. Długoletni aktywny działacz PTTK. Przewodniczy oddziałowej Komisji Imprez na Orientację oraz Referatu Odznak InO. Przewodnik InO nr 48. Odznaczony odznaką "Zasłużony w pracy PTTK wśród Młodzieży" w stopniu złotym, Złotą Honorową Odznaką PTTK.

Tomasz Gronau HPInO 83

Członek Stołecznego Oddziału PTTK w Warszawie. Od dziesiątków lat działa w zakresie imprez na orientację i ich popularyzacji. Wspierał w zakresie organizacyjnym imprezy Klubu HKT „TREP”, szczególnie „Podkurek” rangi pucharowej i ogólnopolskiej, będąc budowniczym etapów (2007, 2008, 2009), budowniczy podczas DyMnO (2009). Działał w składzie Mazowieckiej Komisji Imprez na Orientację PTTK w latach 1997-2009, m.in. członek referatu weryfikacyjnego OInO, a w latach 2009-2013 redaktor naczelny czasopisma "Azymut Warszawski". Wielokrotnie wspierał swoją wiedzą i przygotowywał do druku kolejne wydania "Regulaminów Turystycznych InO", czasopisma "Tramwaj" oraz książeczek InO. Odznaczony Odznaką 50 lat w PTTK.

Zuzanna Malanowska

Pożegnania

Antoni Hadała HPIInO 24 (1934-2024)

W ostatnią trasę poszukiwania lampionów wyruszył przodownik InO, jeszcze z numerem z pierwszej dziesiątki przodowników – instruktorów InO, ur. w 1934 roku. Członek Honorowy PTTK, przodownik GOT, OTP, InO nr 122, długoletni działacz rzeszowskiego Oddziału PTTK. Niedawno świętowaliśmy Jego Jubileusz 90-lecia. Wielu turystów, związanych z Rzeszowskim Oddziałem, pamięta "Pana Tośka" - przede wszystkim z Jego regularnych dyżurów weryfikowania książeczek i przyznawania odznak turystyki kwalifikowanej. Długoletni redaktor oddziałowego czasopisma "Wędrowiec Małopolski". Fotograficznie dokumentował Rzeszów, Podkarpacie, imprezy turystyczne... Tosiek był „od zawsze”, tak długo jak mu zdrowie pozwoliło być współorganizatorem wszystkich Oddziałowych Imprez na Orientację. Praktycznie wszystkie odznaki InO na podkarpaciu przechodziły przez Jego weryfikację. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi. Był po prostu Nie-zwykłym człowiekiem.

Zbigniew Begiełło HPIInO 18 (1932-2023)

5 grudnia 2023 roku w wieku 91 lat odszedł na Niebieskie Połoniny kolega i przyjaciel **Zbigniew Begiełło**, nestor lubelskich turystów PTTK. Był Przodownikiem Turystyki Górskiej - wielkim miłośnikiem Tatr oraz Przodownikiem Turystyki Pieszej. Wyróżniony został tytułem Honorowego Przodownika Turystyki Pieszej i Honorowego Przodownika Turystyki Górskiej. Będąc członkiem Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie współtworzył program

---

uroczystych obchodów 90 rocznicy powstania Oddziału w roku 1998 oraz wielu innych inicjatyw. Przewodnik InO nr 98, oraz Honorowy Przewodnik InO nr 18.

Andrzej Krochmal HPIInO 15 (1956-2023)

27 listopada 2023 roku zmarł Andrzej Krochmal. Założyciel i członek Mazowieckiej KInO PTTK, a przez lata przewodniczący. Od 1989 roku pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Imprez na Orientację ZG PTTK, będąc jej pierwszym cywilnym przewodniczącym, a jego działalność w komisji trwała nieustannie aż do ostatnich chwil. Przez dziesiątki lat przewodniczył Głównemu Referatowi Weryfikacyjnemu, a jako pierwszy zdobywał najwyższe stopnie odznaki imprez na orientację, w tym najwyższy obecnie "Dla Najwytrwalszych" IV stopnia. W Warszawie był prezesem O/PTTK Warszawa Praga i klubu HKT TREP oraz przewodniczącym oddziałowej Komisji InO. Dżentelmen sportu, Członek Honorowy PTTK, Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Honorowy PIInO nr 15. Jego organizatorski geniusz zaowocował stworzeniem popularnych cykli wydarzeń, takich jak Podkurek, ORIENT, ZAW-OR, 10xSOLO, Zima na Pradze, Bieg Wedla, DyMnO i wiele innych. Jego imprezy miały najwyższe rangi: Drużynowych Mistrzostw Polski, Pucharu Polski, zawodów ogólnopolskich oraz regionalnych. Równie aktywnie uczestniczył w imprezach na orientację notując 5123 startów. Niestrudzenie popularyzował projekt TRInO, był twórcą 34 tras i uczestnikiem większości. Autor wielu tras Andrzej pozostawił trwały ślad w turystyce, krajoznawstwie, w tym szczególnie mu bliskich imprezach na orientację. Jego dziedzictwo będzie trwać, inspirując kolejne pokolenia do odkrywania świata orientacji z pasją i wytrwałością, tak jak to robił Andrzej.

Pamięci Andrzeja Krochmala

W sobotę, **23 listopada 2024** r. w Parku Skaryszewskim, w którym przez wiele lat Andrzej organizował Bieg Wedla, spotkali się Jego przyjaciele i znajomi. Zebrani uczcili pamięć Zmarłego minutą ciszy, a następnie wzięli udział w biegu lub marszu na orientację. Na mecie każdy uczestnik otrzymał archiwalny medal z Biegu Wedla z dodatkową, czarną wstążką z napisem: „Andrzeju, żyjesz w naszej pamięci”.

W dniu **30 listopada 2024** r. z inicjatywy przyjaciół Zmarłego z Oddziału PTTK Warszawa-Praga im. Zygmunta Glogera oraz Klubu HKT „TREP” w „Panteonie PTTK” w kościele Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych przy ul. J. Conrada 7 w Warszawie została umieszczona tablica poświęcona Andrzejowi Krochmalowi. Stawiło się wiele osób: rodzina, koleżanki i koledzy z PTTK, harcerstwa, środowisk związanych z orientacją turystyczną i sportową, a także uczestnicy imprez, które organizował. Przypomniano jego stwierdzenie: „dzień bez mapy jest dniem straconym” i zaproszono obecnych do przebycia specjalnie przygotowanej na ten dzień krótkiej trasy TRInO wokół świątyni. Uczestnicy uroczystości otrzymali także wyjątkowy numer „Tramwaju”, będący zarazem monografią Andrzeja Krochmala i zbiorem wspomnień o Nim. Autorem publikacji jest Tomasz Gronau.

